

Kestävä ja turvallinen Mäntsälä 2035

-liikenne- ja ilmastosuunnitelma 2025

Hyväksytty kunnan johtoryhmässä 1.4.2025

Hyväksytty kuntakehityslautakunnassa 16.4.2025

Hyväksytty kunnanhallituksessa XX.XX.2025

Hyväksytty kunnanvaltuustossa XX.XX.2025

Sisällysluettelo

Johdanto ja tiivistelmä	2
Työssä käytetty sanasto ja terminologia	3
1 Ilmastotyön tausta ja tarkoitus	6
2 Mäntsälän kunnan ilmastonykytila	8
2.2 Päästöt vähenevät tasaisesti	10
2.2 Tehdyt ilmastotoimenpiteet Mäntsälässä	13
2.3 Ennuste päästökehityksestä nykytoimilla	13
3 Mäntsälän kunnan liikenne- ja ilmastosuunnitelma	18
4 Lopuksi.....	21

LIITTEET

- I. CO2-raportti 2025 Mäntsälä, 2025. Sitowise.

KUVALÄHTEET

- Kuva 1, s. 6. Uudenmaan liitto, 2024. Uudenmaan liiton hiilineutraalin tiekartan painopisteet.
- Kuva 2, s. 7. Sitowise, 2025. CO2-raportti. Mäntsälän päästöt sektoreittain.
- Kuva 3, s. 8. Sitowise, 2025. CO2-raportti. KUUMA-seudun kuntien päästöt asukasta kohden vuonna 2023.
- Kuva 4, s. 9. Suomen ympäristökeskus Syke, 2024. Skenaariotyökalu. Mäntsälän kunnan perusskenaario päästövähennysten kehittymisestä.
- Kuva 5, s. 10. Suomen ympäristökeskus Syke, 2024. Skenaariotyökalu. Mäntsälän kunnan perusskenaario päästövähennysten kehittymisestä.
- Kuva 6, s. 11. Energiateollisuus ry, 2025. Sähkönkulutus kunnittain 2007–2023. Tilasto.
- Kuva 7, s. 13. Luonnonvarakeskus (Luke), 2024. Tilasto käytössä olevasta maatalousmaasta. Ympäristösitoumukset.
- Kuva 8, s. 14. Uudenmaan liitto, 2025. Uudenmaan Uudenmaankuntien määrittämät ilmastotavoitteet.
- Kuva 9, s. 15. Suomen ympäristökeskus Syke, 2024. Skenaariotyökalu. Mäntsälän kunnalle laadittu vaihtoehtoskenaario.
- Kuva 10, s. 15. Suomen ympäristökeskus Syke, 2024. Skenaariotyökalu. Mäntsälän kunnalle laadittu vaihtoehtoskenaario.

MUUT LÄHTEET s. 22–23

Johdanto ja tiivistelmä

Kestävä ja turvallinen Mäntsälä 2035 -liikenne- ja ilmastosuunnitelma on toteutettu kunnan omana työnä vuosien 2023–2025 aikana. Valmistunut suunnitelma toimii esimerkkinä, miten yhteinen tavoite kestävästä ja turvallisesta yhteiskunnasta ilmasto- ja päästövähennystavoitteiden osalta on koonnut yhteen toimijoita ja asiantuntijoita yli organisaatorajojen.

Tehdystä suunnitelmasta on vastannut Mäntsälän kunnan teknisen ja elinvoimapaalveluiden palvelualue. Työn projektipäällikkönä on toiminut Mäntsälän kunnan liikenne- ja ilmastoasiantuntija, joka on vastannut hankkeen koordinoinnista yhdessä hankkeelle perustetun ohjausryhmän kanssa.

Kestävä ja turvallinen Mäntsälä 2035 -liikenne ja ilmastosuunnitelma kuvaa Mäntsälän ilmastonykytilaa ja kunnan asettamia päästövähennystavoitteita.

Kestävä ja turvallinen Mäntsälä 2035 kuvaa tulevaisuuden visiotamme kuntalaisten hyvinvointia ja yhteisöjen elinvoimaa edistävänä resurssiviisaana kuntana. Työn kautta ja seuraavien valmisteluvaiheiden aikana yhteiset arvomme - turvallisuus, yhteisöllisyys ja vastuullisuus - konkretisoituvat arکمme peruspilareiksi

Tarkoituksenamme on edistää turvallista ja sujuvaa arkea Mäntsälässä innostaa mukaan myös muut alueen yhteisöt ja sidosryhmät vastuullisesti ja kestävästi.

Työn ohjausryhmässä ovat toimineet

Hannu Laurila, kunnanjohtaja ja ohjausryhmän puheenjohtaja
Mika Pynttari, tekninen johtaja
Vesa Gummerus, kuntakehitysjohtaja
Timo Ahvo, sivistysjohtaja
Soile Karhinen, toimitilapäällikkö
Jaana Jetzinger, viestintäpäällikkö
Katri Lehtonen, viestintäasiantuntija
Irina Patrikainen, markkinointiasiantuntija
Elina Lämsä, liikenne- ja ilmastoasiantuntija
Laura Lamberg, suunnitteluavustaja
Mirella Bitter, controller

Anna-Liisa Liettyä, maaseutupäällikkö
Miikko Santala, Uudenmaan ELY-keskus
Elli Seppä, Uudenmaan ELY-keskus
Salla Lahtinen, Uudenmaan liitto
Pia Tynys, Uudenmaan liitto
Heini Peltonen, Uudenmaan liitto
Tapio Reijonen, Keski-Uudenmaan ympäristökeskus
Tapani Hänninen, Keski-Uudenmaan ympäristökeskus
Marko Ahl, Nivos Oy
Piia Kokko, Kiertokapula Oy

Työssä käytetty sanasto ja terminologia

CO₂e	Lyhenne CO ₂ e eli <i>hiilidioksidiekvivalenttia</i> on luku, jolla kuvataan kasvihuonekaasupäästöjen ilmastovaikutuksia eli kasvihuonekaasuyhdisteiden lämmittävää vaikutusta hiilidioksidiin verrattuna.
Hiilineutraalisuustavoite	Euroopan Unioni (EU) on asettanut tavoitteekseen olla ensimmäinen ilmasto-neutraali maanosa vuoteen 2050 mennessä, joka tarkoittaa, että ilmaston lämpeneminen pyritään rajoittamaan 1,5 asteeseen ilmastopaneeli IPCC:n suosituksen mukaisesti. Tavoite on kirjattu myös Pariisin ilmastopöytäkirjaan, jonka on allekirjoittanut 195 maata, EU ja Suomi mukaan lukien. Suomen kansallinen hiilineutraalisuustavoite on vähentää 50 % kasvihuonekaasupäästöistä vuoteen 2035 mennessä vuoden 2005 tasosta ja Mäntsälän kunnan hiilineutraalisuustavoite on vähentää 80 % kasvihuonekaasupäästöistä asukasta kohden vuoteen 2035 mennessä.
Hiilinielu ja nettonielu	Hiilinielu on ilmakehän hiilidioksidia sitova prosessi, toiminta tai mekanismi. Nettonielu tarkoittaa ilmakehän hiilidioksidia sitovaa prosessia, toimintaa tai mekanisme, jossa on sekä päästöjä sitovia hiilinieluja että päästölähteitä, joiden summa on negatiivinen. Nettonielussa päästöjä sitovat määrät ovat suurempia prosessissa syntyviin kasvihuonekaasuja päästöjen määrään nähden.
F-kaasut	F-kaasut ovat usean kemiallisen yhdisteen muodostama ryhmä kasvihuonekaasuja. Niihin kuuluvat fluorihiihivedyt (HFC-yhdisteet), perfluorihiihivedyt (PFC-yhdisteet), rikikiheksafluoridi (SF ₆) ja typpitrifluoridi (NF ₃). F-kaasuja käytetään pääosin kylmä- ja ilmastointilaitteissa, lämpöpumpuissa, sähköisissä kytkinlaitteistoissa, palontorjunnassa, solumuovien valmistuksessa sekä aerosoleina ja liuottimina. F-kaasuille on vaihtoehtoja monissa käyttötarkoituksissa. (Syke, 2025-2).
Kasvihuonekaasu	Ilmakehän kaasu, jonka läpi auringonsäteily pääsee yhdistäen ja imaisten sisäänsä maan pinnan lämpösäteilyä kiihdyttämällä kasvihuoneilmiötä, kun kasvihuonekaasut ilmakehässä lisääntyvät.
Perusskenaario	Tehty arvio CO ₂ e-päästöistä eri taakanjakosektoreiden osalta tarkastelun tavoitevuonna. Mäntsälän kunta on tarkastellut Suomen ympäristökeskuksen (SYKE) laatimalla skenaariotyökalulla, miten nykytila- ja kansalliset ilmastopoliittiset päätökset muodostavat kunnan päästövähennystavoitteiden perusskenaarion eli ns. 0-vaihtoehdon. Kuvattu raportin kohdassa 2.2 sivulla 9.
Päästökerroin	Suhteutettu hiilidioksidimäärä energiahöyryyn nähden.
Päästökuilu	Asetetun päästövähennystavoitteen ja saavutettavan päästövähennyksen ero. Suuri kuilu kuvaa merkittävää päästö määrää ja negatiivinen kuilu kuvaa asetettua päästövähennystavoitetta, Mäntsälässä -48,5 kt CO ₂ e.
Päästölähde	Kasvihuonekaasuja, aerosoleja ja kasvihuonekaasujen esiasteita ilmakehään aiheuttava prosessi, toiminta tai mekanismi.
Tavoiteskenaario	Kunnan tai muun organisaation asettama päästövähennystavoite, jossa toteutetaan lisätoimia perusskenaarion nähden ilmastotavoitteisiin pääsemiseksi.

Taakanjakosektori

Taakanjakosektorit tarkoittavat eri kategorioihin jaettuja osa-alueita, jotka aiheuttavat päästöjä. Näitä ovat liikenteen päästöt, työkoneiden ja teollisuuden päästöt, maatalouden päästöt, rakennusten erillislämmityksestä aiheutuvat päästöt, jätehuollon päästöt, F-kaasut eli muun muassa jäähdytys-, ilmastointi- ja lämpöpumppulaitteistoissa käytettävät aineet, kaukolämmön sekä lämmitys- ja kulutussähkön päästöt.

Kuntastrategia ilmastotyön selkärankana

Turvallisuus, yhteisöllisyys ja vastuullisuus ovat vuosille 2022–2025 laaditun Mäntsälän kuntastrategian (KV 13.12.21) selkäranka ja ydin, johon tällä suunnitelmalla pyritään esittämään konkreettisia ratkaisuja. Kuntastrategiamme päätavoitteiksi on asetettu turvallinen ja sujuva arki, osallistava yhteisöllisyys sekä vastuullinen ja kehittävä vire, joita on hyödynnetty myös tämän työn tavoiteasetannassa. Liikenne- ja ilmastosuunnitelma tukee visiotamme kasvavana ja kehittyvänä parhaan arjen paikkakuntana. Työssä osoitetut toimenpiteet toimivat kuntalaisten hyvinvoinnin ja yhteisöjen elinvoiman edistämisen työkaluina.

Mäntsälän kunta on tavoitteellisesti toteuttanut ilmastotyötä viime vuosina. Tärkeinä etappeina ilmastotyön osalta ovat olleet kunnan liittyminen Hiilineutraalien kuntien verkostoon ja Kuntien energiatehokkuussopimukseen liittyminen. Olemme asettaneet konkreettiset hiilineutraalius- ja päästövähennystavoitteet tuleville vuosille.

Mäntsälän kunnan johtoryhmä on 5.12.2023 kokouksessaan hyväksynyt liikenne- ja ilmastosuunnitelman laadinnan kunnan omien ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi. Kunnan tavoitteena on olla hiilineutraali vuoteen 2035 mennessä ja vähentää 80 % vuonna 2007 mitatuista kasvihuonekaasupäästöistä.

Kunnan toimielinten keskeisenä tavoitteena ja perustana ovat terveellinen ja turvallinen elinympäristö. Hyvissä ajoin toimien ja ilmastomuutoksen aiheuttamiin ympäristövaikutuksiin ja riskeihin varautuen ennakoimme tulevaisuuden päätöksentekoprosesseja. Ympäristö- ja terveyshaittojen ennaltaehkäisy sekä yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden suunnittelu ovat ensiarvoisen tärkeitä. Haluamme turvata kestävän ja turvallisen Mäntsälän parhaan arjen paikkakuntana ja kasvualueena myös tuleville sukupolville.

Kunnan ilmastotyön ja tämän suunnitelman liitteenä olevan toimenpideohjelman tavoitteena on huolehtia alueemme luontoarvoista, puhtaasta ilmanlaadusta, metsien hiilinieluista sekä luonnon monimuotoisuuden kannalta merkittävien alueiden ja ekologisten yhteyksien säilyttämisestä.

Teemme tätä työtä aktiivisesti ilmastomuutosta ehkäisten ja satsaten tulevaisuudessa yhä edelleen energiatehokkaisiin ratkaisuihin, alueen kiertotalouteen sekä yhteistyöhön ja vuorovaikutukseen Teidän kanssanne.

Kannustan teitä kuntalaisia, kyläläisiä, alueemme yrityksiä sekä muita verkostojamme resurssiviisauteen ja ilmastoyhteistyöhön. Yhteistyöllä saavutamme kestävän ja turvallisen arjen suuntaviivat seuraavan kymmenen vuoden aikana, sillä ilmastotyötä tehdään vuoro vaikuttaen ja resursoimalla riittävästi ilmastotoimenpiteisiin tulevina vuosina, yhdessä.

Mäntsälässä 1.4.2025

Hannu Laurila, kunnanjohtaja

1 Ilmastotyön tausta ja tarkoitus

Euroopan Unionin (EU) ilmastopolitiikka on keskeinen ohjaava tekijä jäsenmaiden ilmastotoimissa. EU:n tavoitteena on vähentää nettokasvihuonekaasupäästöjä vähintään 55 % vuoteen 2030 mennessä vuoden 1990 tasosta ja saavuttaa ilmastoneutraalius vuoteen 2050 mennessä. Tämä tavoite on kirjattu eurooppalaiseen ilmastolakiin, joka tuli voimaan vuonna 2021. EU:n ilmastopolitiikan ydin koostuu päästökaupasta, kansallisista tavoitteista EU:n yleisen päästökaupan ulkopuolisille aloille (taakanjako) ja maankäyttösektoria koskevista velvoitteista (LULUCF).

Suomi on sitoutunut torjumaan ilmastomuutosta kunnianhimoisilla tavoitteilla, kuten hiilineutraaliuden saavuttamisella vuoteen 2035 mennessä. Päästövähennystavoitteet ovat -60 % vuoteen 2030 mennessä, -80 % vuoteen 2040 mennessä ja -90 % vuoteen 2050 mennessä vuoden 1990 tasoon verrattuna. Näiden tavoitteiden saavuttamiseksi Suomi on laatinut useita kansallisia ilmasto-ohjelmia. Ilmastotyön taustana toimivat kansainväliset ja kansalliset ilmastositoumukset sekä lainsäädäntö, muun muassa Pariisin ilmastopöytäkirja ja Euroopan Unionin sitoutuminen hiilineutraaliustavoitteeseen vuoteen 2050 mennessä. Euroopan komissio on laatinut tavoitteiden saavuttamiseksi muun muassa Euroopan vihreän kehityksen ohjelman ja ilmastolain vuonna 2019.

Ilmastomuutoksen torjuminen vaatii laajaa yhteistyötä ja konkreettisia toimia kaikilla yhteiskunnan tasoilla. Paikallinen ilmastotyö on olennainen osa laajempaa ilmastopolitiikkaa, ja kuntien konkreettiset toimet ovat ratkaisevia ilmastomuutoksen torjunnassa. Kestävä- ja turvallinen Mäntsälä 2035 -liikenne- ja ilmastosuunnitelman tarkoituksena on asettaa kunnan paikalliset tavoitteet ja suuntaviivat tehtäville ilmastotoimenpiteille. Työn ohessa laaditaan erillinen toimenpideohjelma, jossa on eritelty tehtävät, aikataulut ja vastuutahot sekä mittaristo asetettujen ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi.

Esimerkiksi Kuntien ilmastoratkaisut -ohjelma on edistänyt kuntien ilmastotyötä eri puolilla Suomea ja ohjelman puitteissa on toteutettu 160 hanketta, jotka ovat keskittyneet muun muassa energia- ja ilmastoteknisten parantamiseen, vähähiiliseen liikenteeseen ja kestävien elämäntapojen edistämiseen. Kohti hiilineutraaleja kuntia ja maakuntia (CANEMURE), jossa Uudenmaan liitto oli partnerina mukana oli merkittävä vuosille 2018-2024 ajoittunut EU:n rahoittama Life-hanke, joka toteutti kansallista ilmastopolitiikkaa. Hankkeessa vietiin käytäntöön erityisesti energia- ja ilmastostrategian (EIS) sekä keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelman (KAISU) linjauksia. Hankkeen tavoitteena oli edistää älykästä vähähiilistä liikennettä, hajautetun uusiutuvan energian tuotantoa ja rakennusten energiatehokkuuden parantamista. Hanke tuki ilmastokestäviä kaupunkisuunnitteluprosesseja sekä vähähiilisen tuotannon ja kulutuksen edellytysten luomista sekä tämän suunnitelman edistymistä.

Mäntsälän kunta edistää paikallisia ilmastotavoitteita yhteistyössä muiden kuntien kanssa. Mäntsälä on sitoutunut Helsingin seudun maankäyttö-, asuminen- ja liikenne- (MAL) -suunnitelmaan, jossa on pääkaupunkiseudun ja Keski-Uudenmaan kuntien välisesti sitouduttu vähentämään hiilidioksidipäästöjä liikkumisen ja energiantuotannon sekä maankäyttöön liittyvillä ratkaisuilla. Mäntsälän kunta on ollut aiemmin mukana laatimassa ilmastomuutoksen sopeutumisohjetta Keski-Uudellamaalla Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen johdolla yhdessä alueen muiden kymmenen kunnan (Hyvinkää, Järvenpää, Kerava, Kirkkonummi, Nurmijärvi, Pornainen, Sipoo, Tuusula ja Vihti) kanssa sekä toimii kyseisten KUUMA-kuntien yhteistyöryhmissä.

Paikallisella ja seudullisella ilmastotyöllä tavoitellaan muun muassa ilmastoviisasta maankäyttöä ja rakentamista, älykästä ja päästötöntä liikkumista, nopeaa ja reilua energiasiirtymää, hiilineutraalia

kiertotaloutta, kestävää kulutusta ja tuotantoa sekä hiilensidonnan vahvistamista ja päästöjen kompensoimista, joista Uudenmaanliitto on laatinut erillisen tiekartan ja joka on esitetty kuvassa 1.

Kuva 1. Uudenmaan hiilineutraalin tiekartan painopisteet. Uudenmaan liitto, 2024.

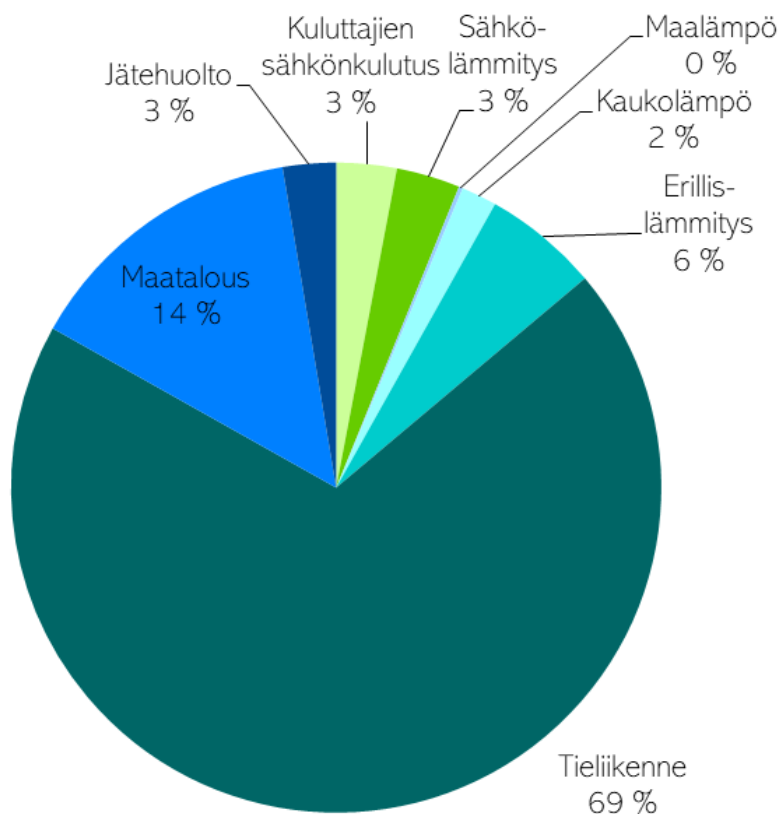
Uudellamaalla ja KUUMA-seudun kunnissa on panostettu viime vuosina ilmastosuunnitelmien ja niiden päivitysten laadintaan. Ilmastosuunnitelmia on valmistunut sekä päivitetty lähiaikoina muun muassa Sipoon, Tuusulan, Nurmijärven ja Myrskylän kunnissa. Kunnat ovat sekä seudulla että kansallisesti asettaneet kunnianhimoisia ilmastotavoitteita tukeakseen Suomen kansallisia ilmastotavoitteita ja EU:n ilmastopolitiikkaa.

Eri asiantuntijaorganisaatiot ja alan toimijat ovat luoneet työkaluja ja oppaita, jotka tukevat kuntia ja alueita ilmastotyössä sekä auttavat saavuttamaan kunnianhimoiset ilmastotavoitteet. Syken julkaisema ja tässä työssä hyödynnetty hiilineutraalisuomi.fi-verkkosivusto muun muassa tarjoaa laajan valikoiman työkaluja ja resursseja kuntien ja alueiden ilmastotyön tueksi. Tärkeimpiä työkaluja ovat päästötietopalvelu, päästöskenaariotyökalu ja ilmastodieetti.fi-laskuri. Lisäksi vuonna 2024 julkaistu Kuntanielu-opas tarjoaa käytännön ohjeita ja työkaluja kuntien ilmastotyön tueksi, kuten ilmastosuunnitelman laatimiseen, toimenpiteiden vaikutusten arviointiin, viestintään ja sidosryhmäyhteistyöhön.

2 Mäntsälän kunnan ilmastonykytila

Mäntsälän kunta pyrkii parantamaan asukkaittensa ilmanlaatua ja vähentämään kasvihuonekaasupäästöjä. Mäntsälän kunta on sitoutunut kunnianhimoisiin ilmastotavoitteisiin eli vähentämään kasvihuonekaasupäästöistä jopa 80 % vuoteen 2035 mennessä vuoden 2007 tasosta asukasta kohden. Kunta on liittynyt vuonna 2022 hiilineutraalien kuntien verkostoon (HINKU). Kunnassa halutaan panostaa energiatehokkuuteen, uusiutuvan energian käyttöön, maankäytön suunnitteluun päästöjen minimointiin ja hiilen sitoutumisen maksimointiin. Liikenteen päästöt ovat merkittävä päästösektori, jonka vuoksi ilmastosuunnitelmaan on haluttu sijoittaa liikenteen kysymyksen. Myös Mäntsälän kunnan strateginen yleiskaava tähtää kestäväan ja resurssiviisaaseen Mäntsälään vuoteen 2050 mennessä tukien Suomen ja EU:n ilmastotavoitteita.

Mäntsälän päästöt sektoreittain vuonna 2023 ilman teollisuutta on esitetty kuvassa 2. Mäntsälän kasvihuonekaasujen päästöt vuonna 2023 olivat yhteensä 138,8 kt CO₂-ekv, ilman teollisuutta. Näistä päästöistä 4,2 kt CO₂-ekv aiheutui kuluttajien sähkönkulutuksesta, 4,4 kt CO₂-ekv sähkölämmityksestä ja 0,3 kt CO₂-ekv maalämmöstä. Maalämmön osuus lämmitysmuotojakaumasta ja päästöistä on pieni, mihin vaikuttaa osittain se, että rakennuskantatilaston tiedot eivät välttämättä ole täysin ajan tasalla. Päästöistä 2,4 kt CO₂-ekv aiheutui kaukolämmityksestä, 8,0 kt CO₂-ekv erillislämmityksestä, 96,1 kt CO₂-ekv tieliikenteestä, 19,7 kt CO₂-ekv maataloudesta ja 3,7 kt CO₂-ekv jätehuollosta. Teollisuuden sähkönkulutuksen päästöt olivat 1,0 kt CO₂-ekv. (Sitowise, 2025.)

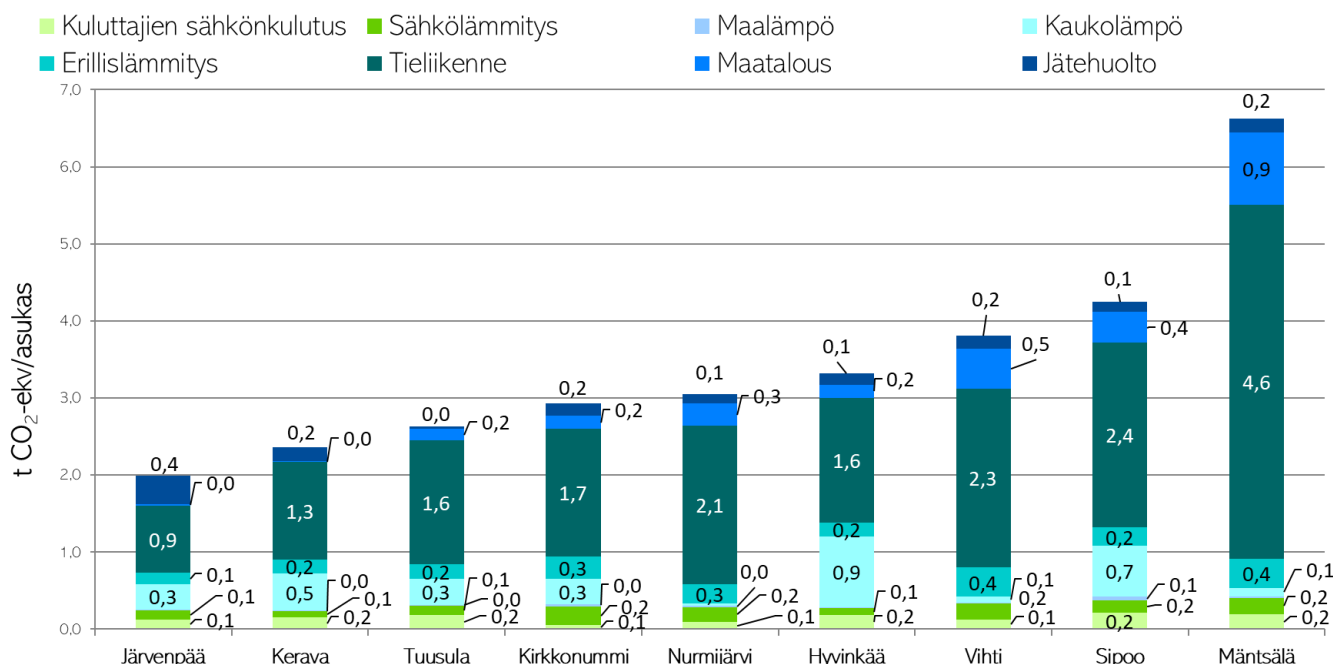

Kuva 2: Mäntsälän päästöt sektoreittain vuonna 2023 ilman teollisuutta. Sitowise, 2025. CO₂-raportti.

Kasvihuonekaasujen vuosipäästöjä lasketaan Alueellisen laskennan (ALas) -mallilla ja laskennasta vastaa Suomen ympäristökeskus SYKE. Hinku-laskennassa käytettävällä ALas-mallilla päästöt lasketaan käyttöperusteisesti henkilöautojen, moottoripyörien, mopojen ja mopoautojen osalta. Henkilöautojen, moottoripyörien ja mopojen päästöt lasketaan kulutusperustaisesti kuntiin rekisteröityjen ajoneuvojen vuosisuoritteesta. ALas-mallia ja laskentaperusteita on päivitetty Mäntsälän HINKU-verkostoon liittymisen jälkeen (2022) ja nykylaskentamallin mukaan muun muassa tieliikennepäästöjen laskentaa on tarkennettu. Nykypäästölaskennasta on poistettu kunnan läpiajavasta liikenteestä aiheutuvat henkilöautopäästöt ja tieliikennepäästöt on tarkennettu laskentaan vastaamaan kunnan katu- ja tieverkostolla tapahtuvia ajosuoritteita Väyläviraston LIISA-mallista saatavista tie- ja katusuoritetiedoista.

On syytä huomioida, että Mäntsälän kuntaan rekisteröityjen ajoneuvojen suuri määrä henkilöä kohden ei suoraan korreloi Mäntsälässä toteutuviin ajosuoritteisiin ja aiheutuviin tieliikennepäästöihin. Mäntsälän kunnan tekninen ja elinvoimalautakunta on esittänyt kokouksessaan (29.4.25 § 40), että Mäntsälän kunnan tieliikennepäästöjen laskennassa rekisteröityjen ajoneuvojen sijaan voisi käyttää ajokortin haltijoiden lukumäärää tai liikennekäytössä olevien ajoneuvojen vuorokausisummaa. Koska nykyiset tilastot tieliikenteestä aiheutuvien kasvihuonekaasupäästöjen osalta perustuvat kansallisiin päästölaskentamalleihin, esitetty laskentamalli tullaan kirjaamaan ilmastotoimenpiteisiin selvitettävä asiana.

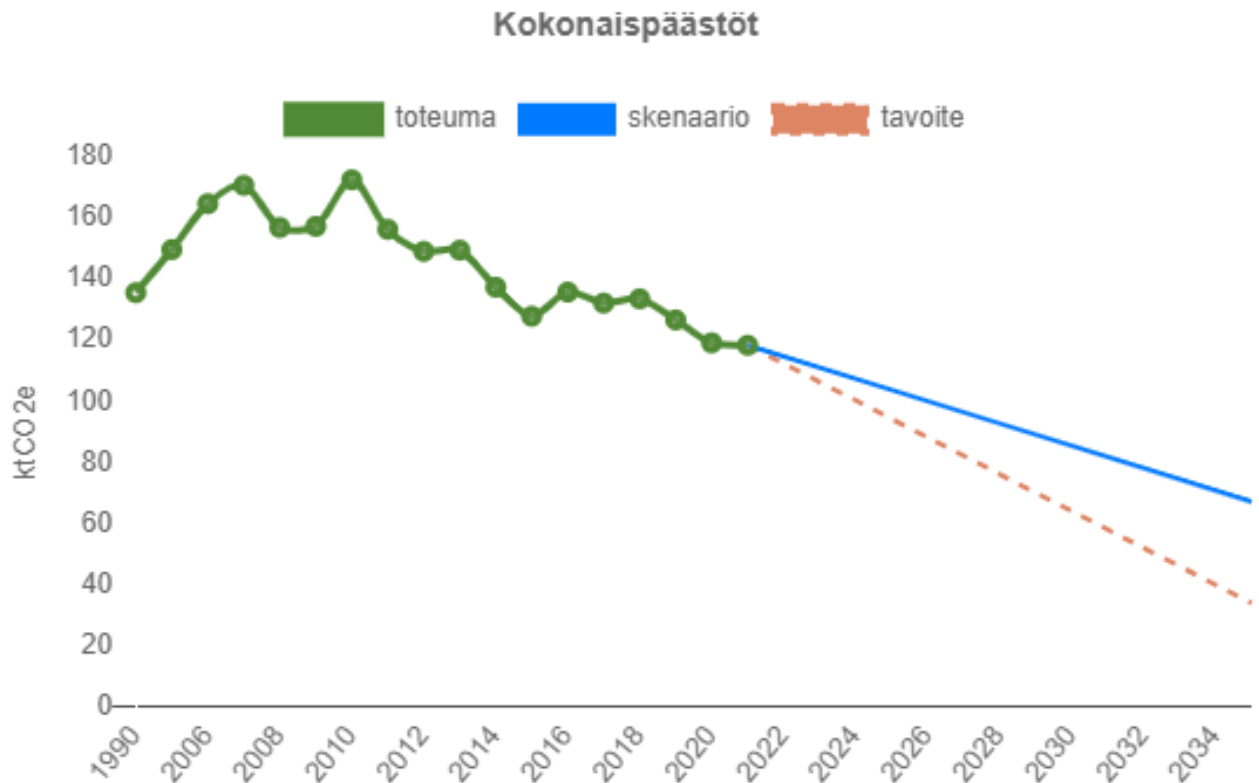
Vaikka Mäntsälän kunnan alueen asukaskohtaiset päästöt ovat tippuneet noin 35 % viimeisen 15 vuoden aikana, ovat asukaskohtaiset päästöt edelleen Mäntsälässä merkittävästi suuremmat (6,6 t CO₂e.) KUUMA-seudun muiden kuntien asukaskohtaisiin päästöihin verrattuna. KUUMA-seudun kuntien asukaskohtaiset päästöt vuodelta 2023 Pornaisten kunnan asukaskohtaisia päästöjä lukuunottamatta on esitetty kuvassa 3. Mäntsälässä asuvien tieliikennepäästöt olivat vuonna 2023 yli kaksinkertaiset Nurmijärven, Sipoon ja Vihdin kuntien asukkaiden tieliikennepäästöihin verrattuna sekä liki kolminkertaiset Tuusulan kunnan asukkaiden tieliikennepäästöihin verrattuna.

Kuva 3: KUUMA-kuntien asukaskohtaiset päästöt (t CO₂-ekv/asukas) sektoreittain vuonna 2023 ilman teollisuutta. Sitowise, 2025. CO2-raportti.

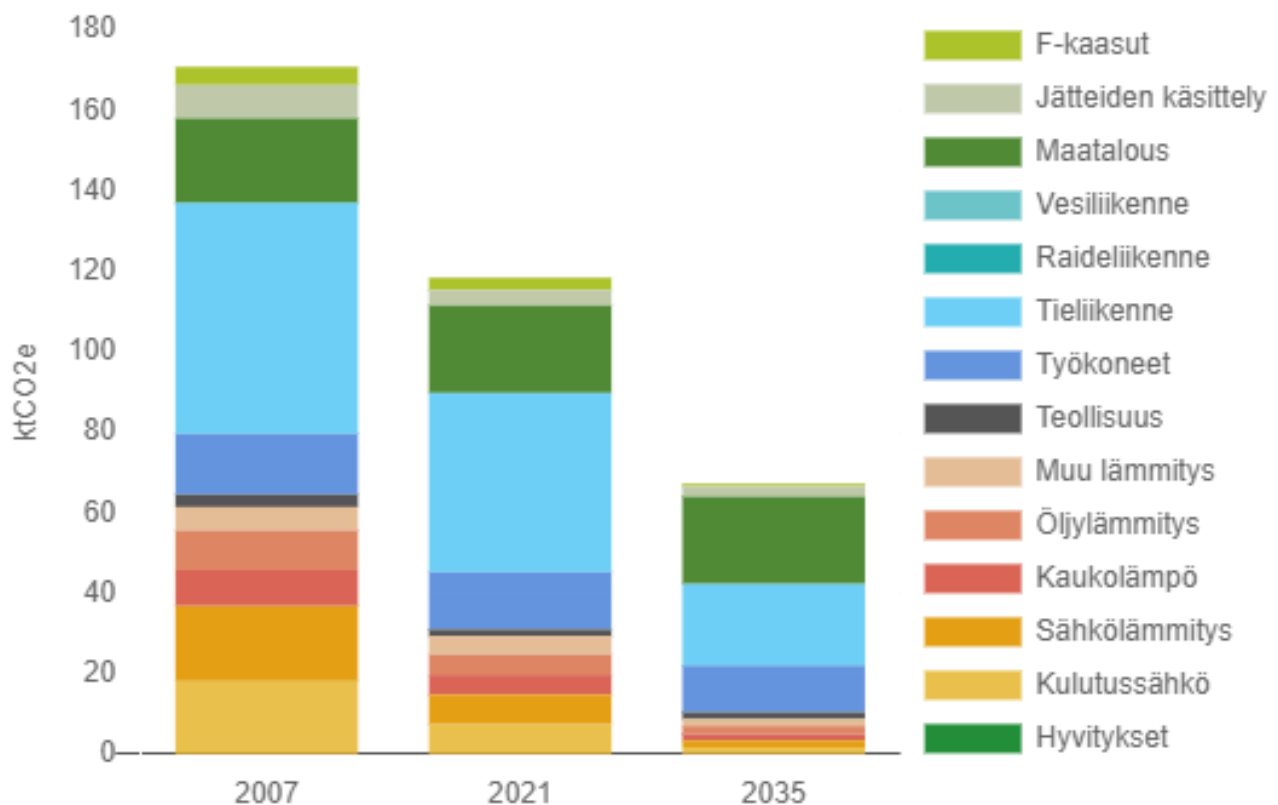
2.2 Päästöt vähenevät tasaisesti

Mäntsälän kasvihuonekaasupäästöt ovat laskeneet merkittävästi viime vuosina. Vuonna 2007 Mäntsälän kokonaispäästö määrä oli 170,7 ktCO₂e, mutta vuonna 2022 kokonaispäästö määrä oli laskenut 118,4 ktCO₂e:hen, mikä tarkoittaa 31 % vähennystä. Suurimmat päästösektorit vuonna 2022 olivat tiili- ja rakennusautot, maatalous ja työkoneet.

Kuva 4: Mäntsälän kunnan perusskenaario päästövähennysten kehittymisestä. Suomen ympäristökeskus, 2024.

Vuoden 2022 päästöt Mäntsälässä laskivat 2,1 % edellisvuodesta (2021), jolloin suurimmat päästölähteet olivat tiili- ja rakennusautot, maatalous ja kaukolämpö. Päästökehitystä on tarkasteltu Suomen ympäristökeskuksen (Syke) skenaariotyökalulla, joka huomioi hiilidioksidi-, metaani- ja dityppioksidipäästöt sekä F-kaasut. Mäntsälän kunnan päästövähennykset päästövähennyssektoreittain vertailuvuosina 2007 ja 2021 sekä tavoitevuoden 2035 päästöennusteena on esitetty seuraavalla sivulla kuvassa 5.

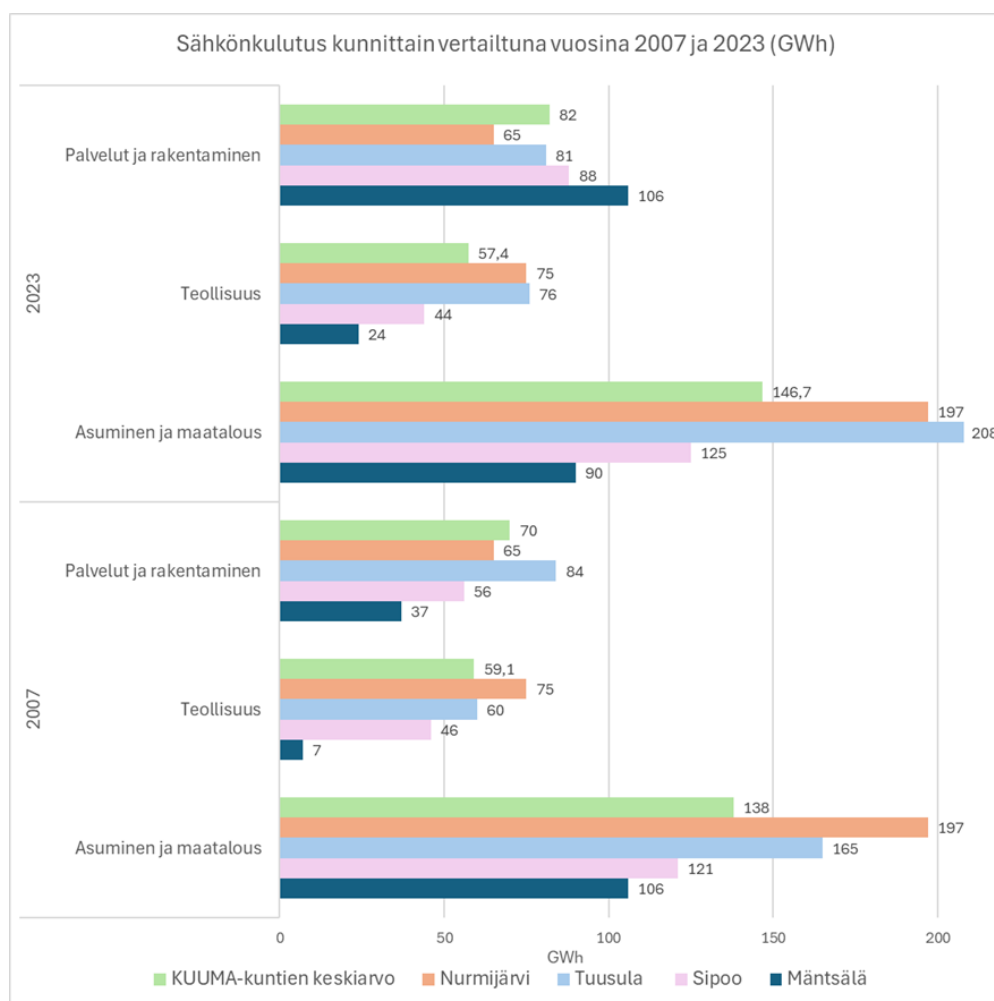
Kuva 5: Mäntsälän kunnan päästövähennysten kehittyminen vuosina 2007 ja 2021 sekä vuoden 2035 ennuste nykyisillä toimenpiteillä ja lainsäädännön vaikutuksilla. Eri värit osoittavat eri päästövähennyssektoreita. (Suomen ympäristökeskus, 2024.)

- Tieliikenne on suurin päästösektori, vaikka ajoneuvoliikenteen päästöt ovat pudonneet 22,9 % vuodesta 2007.
- Maatalous on toiseksi suurin päästösektori Mäntsälässä, ja sen päästöt ovat pysyneet melko muuttumattomina. Maatalouden päästöihin lasketaan hiilidioksidin lisäksi metaani- ja dityppioksidipäästöt kotieläimistä, lannasta ja maatalousmailta.
- Jätteiden käsittelyn päästöt ovat pienentyneet 55,5 % vuodesta 2007 vuoteen 2023.
- F-kaasut muodostivat 2 % Mäntsälän päästöistä vuonna 2023, ja niiden päästöjen osuus pieneni 40,3 % vuodesta 2007.
- Erillislämmityksen päästöt pienenevät 28 % vuodesta 2007 vuoteen 2022, ja kaukolämmön päästöt pienenevät 81 % edellisvuodesta (2021) vuoteen 2022.
- Lämmityssähkön päästöjen pieneminen johtuu valtakunnallisen sähkön päästökertoimen pienemisestä.
- Kulutussähkön käyttö kasvoi hieman vuodesta 2007 vuoteen 2022, mutta päästöt pienenevät 69 % valtakunnallisen sähkön päästökertoimen pienemisen ansiosta.

Kuvassa 6 on esitetty sähkönkulutusta kunnittain vertailuvuosina 2007 ja 2023. Mäntsälän, Nurmijärven, Sipoon ja Tuusulan kuntien luvut on kuvattu omina palkkeinaan vertailtavuuden vuoksi ja KUUMA-seudun kuntien keskiarvo on laskettu jokaisen KUUMA-kunnan yhteenlasketuista sähkönkulutusluvuista.

Verrattuna KUUMA-seudun muihin kuntiin, Mäntsälässä sähkönkulutus on ollut vuonna 2007 Keski-Uudenmaan kuntiin verrattuna merkittävästi pienempää. Vuonna 2007 palveluiden ja rakentamisen sähkönkulutus Mäntsälässä oli vuonna 37 GWh, kun KUUMA-seudun kuntien keskiarvo sähkönkulutuksen osalta oli 70 GWh, teollisuuden sähkönkulutus Mäntsälässä oli 7 GWh, kun KUUMA-seudun kuntien keskiarvo oli 59,1 GWh ja asumisen ja maatalouden sähkönkulutus Mäntsälässä oli 106 GWh, kun KUUMA-seudun kuntien keskiarvo oli 138 GWh.

Vuonna 2023 Mäntsälän kunnan sähkönkulutuksen laskivat vuoden 2007 luvuista sekä olivat seudun kaikkia vertailuarvoja pienempiä kaikissa muissa sektoreissa paitsi palveluiden ja rakentamista sähkönkulutuksessa (106 GWh). Teollisuuden (24 GWh) ja asumisen ja maatalouden sähkönkulutus (90 GWh) Mäntsälässä pysyivät seudun keskiarvolukuja pienempinä. KUUMA-kuntien keskiarvoluvut sähkönkulutuksessa vuonna 2023 olivat teollisuuden osalta 57,7 GWh, asumisen ja maatalouden osalta 146,7 GWh ja palveluiden ja rakentamisen osalta 82 GWh.

Kuva 6. Sähkönkulutus kunnittain vertailtuna vuosina 2007 ja vuonna 2023. (Energiateollisuus ry, 2025).

2.2 Tehdyt ilmastotoimenpiteet Mäntsälässä

Merkittävin ilmastotoimenpide Mäntsälässä on kunnan liittyminen Hiilineutraalien kuntien verkostoon liittyminen sekä verkostoon kuulumisen edellytyksenä ilmastosuunnitelman laadinta. Tämän työn suunnittelu- ja aloitusvaiheessa syksyllä 2023 kerättiin kunnan henkilöstölle järjestetyn kyselyn avulla Mäntsälässä jo tehtyjä ilmastotoimenpiteitä, joita ovat olleet muun muassa toimenpiteet maankäytön ja rakentamisen, energiasiirtymän, kestävän kulutuksen sekä kiertotalouden edistämisen osalta. Mäntsälän kunta on panostanut energiatehokkuuteen esimerkiksi solmimalla kuntien energia-tehokkuussopimuksen (KETS) ja parantamalla kunnan omistamien kiinteistöjen energiatehokkuutta pitkäjänteisesti ja suunnitelmallisesti.

Liikenteen päästöjen vähentämiseksi ja kestävän liikkumisen edistämiseksi on muun muassa hankittu kuntapyöriä eli asemafillareita kuntalaisten käyttöön. Lisäksi on tehty erilaisia kokeiluja, kuten työntekijöiden kimppakyytipalvelua työmatkoista aiheutuvia päästöjen vähentämiseksi. Mäntsälässä on toteutettu merkittävä määrä sähkölatausinfraa uudentavalle ajoneuvokannalle ja kunnan työntekijöillä on mahdollisuus etätyöhön. Kunnan työntekijöillä on ollut mahdollista osallistua ilmastotyötä koskeviin koulutuksiin sekä ilmoittautua oman työyhteisönsä ekotukihenkilöiksi. Paikallista ilmastotyötä tehdään erillishankkeissa ja arjessa. Kunnassa on muun muassa koordinoitu vuosittain koko henkilöstön osallistuminen valtakunnalliseen Miljoona roskapussia -kampanjaan.

Mäntsälän kunta on huolehtinut kunnan omistamien maa-alueiden hiilinieluista istuttamalla puuntaimia, kunnostanut Kilpijärveä ja osallistunut muiden paikallisten järvien kunnostamiseen yhdessä Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen ja toimijoiden kanssa. Tehdyt toimet ovat edistäneet ympäristön hyvinvointia ja luonnon monimuotoisuutta sekä parantaneet elinympäristön vehreyttä ja viihtyisyyttä.

Kuntalaisille on järjestetty muun muassa koko kylän kirppispäiviä sekä parannettu jätehuoltoa ja kierrätystä yhdessä Kiertokapula Oy:n kanssa. Kouluruokailuissa on tarjottu ilmastoystävällisempää kasvisruokaa ja järjestetty esimerkiksi hävikkiruokailuja ikäihmisille.

2.3 Ennuste päästökehityksestä nykytoimilla

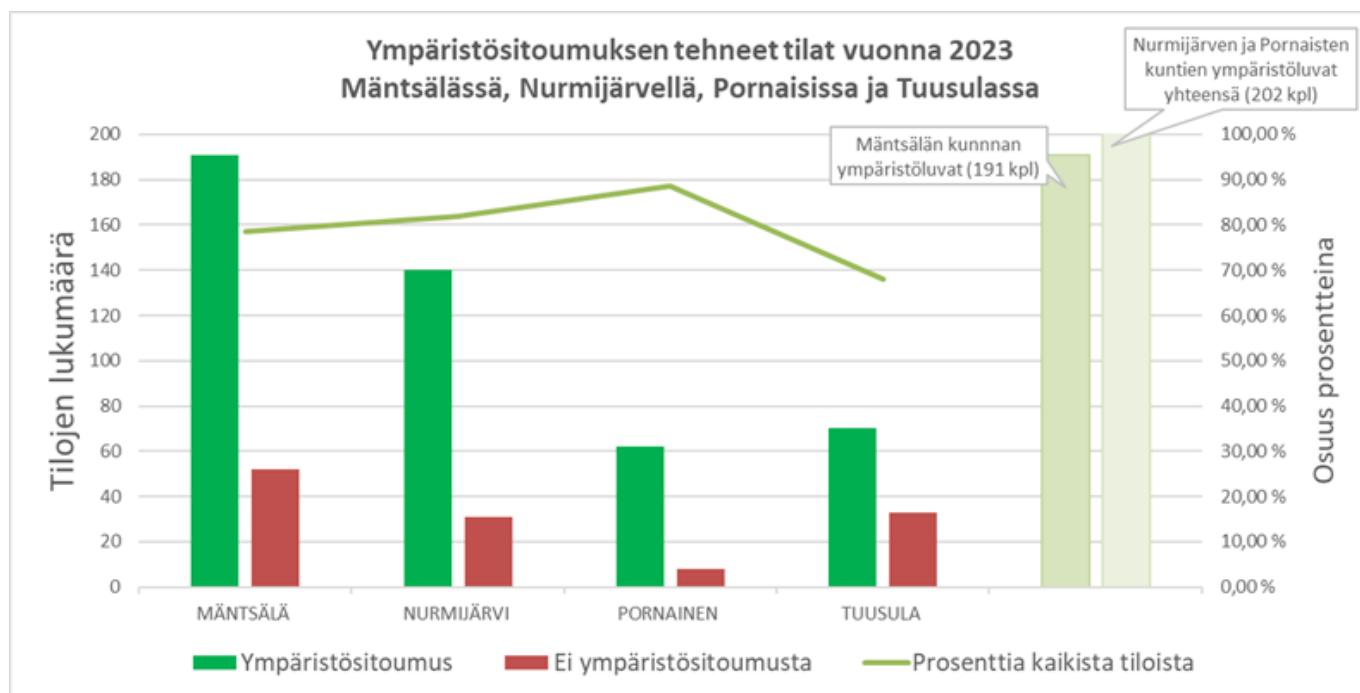
Vuonna 2035 ennusteen mukaan Mäntsälän kunnan suurimmat päästövähennykset tulevat tieliikenteestä ja lämmityksestä kehittyneen energiateknologian ja kansallisten ilmastotoimenpiteiden myötä, mutta maatalouden ja työkoneiden päästöt pysyvät skenaariotarkastelussa nykytoimilla lähes ennallaan. Mäntsälän kunnan alueella asuvien asukkaiden tieliikenteestä aiheutuvat suuret päästöt johtuvat muun muassa kunnan yhdyskuntarakenteen hajautumisesta, pitkistä etäisyyksistä kunnan sisällä sekä joukkoliikenteen saavutettavuushaasteista.

Suomen ympäristökeskuksen skenaariotyökalutarkastelussa Mäntsälän kunnan perusskenaariossa, jossa ei tehtäisi minkäänlaisia lisätoimenpiteitä ilmastotavoitteisiin pääsemiseksi, saavutetaan noin 60 % päästövähennys vuoden 2007 tasosta vuoteen 2035 mennessä. Asetetun -80 % päästövähennystavoitteen saavuttamiseksi on lisättävä ja konkretisoitava ilmastotoimenpiteitä.

Vertailu alueen muihin kuntiin osoittaa, että kehittämismahdollisuuksia on ja ilmastotoimenpiteitä on mahdollisuus lisätä. Maatalous on Mäntsälässä sekä alueen muihin kuntiin verrattuna merkittävä elinkeino. Yksittäisten elinkeinonharjoittajien elinkeinon harjoittamisen rajoituksiin ei kunnalla ole suoria

intressejä ilman kansallista ja poliittista ohjausta. Paikalliset maa- ja metsätalouden elinkeinoharjoittajilla on mahdollisuus tehdä ympäristösitoumus sekä näin osallistua Maa- ja metsätalousministeriön asettamiin päästövähennystavoiteisiin. Kansalliseksi ilmastotavoitteeksi on asetettu maa- ja metsätalouden kasvi-huonekaasupäästöjen vähentäminen -29 % vuoteen 2035 mennessä vuoden 2019 luvuista. Mäntsälän kunnan alueen tiloista lähes 80 % on tehnyt ympäristösitoumuksen.

Kuvassa 7 on esitetty Mäntsälän kunnan alueella olevien tilojen ympäristösitoumuksien määrä verrattuna Nurmijärven, Pornaisten ja Tuusulan kunnan määriin.

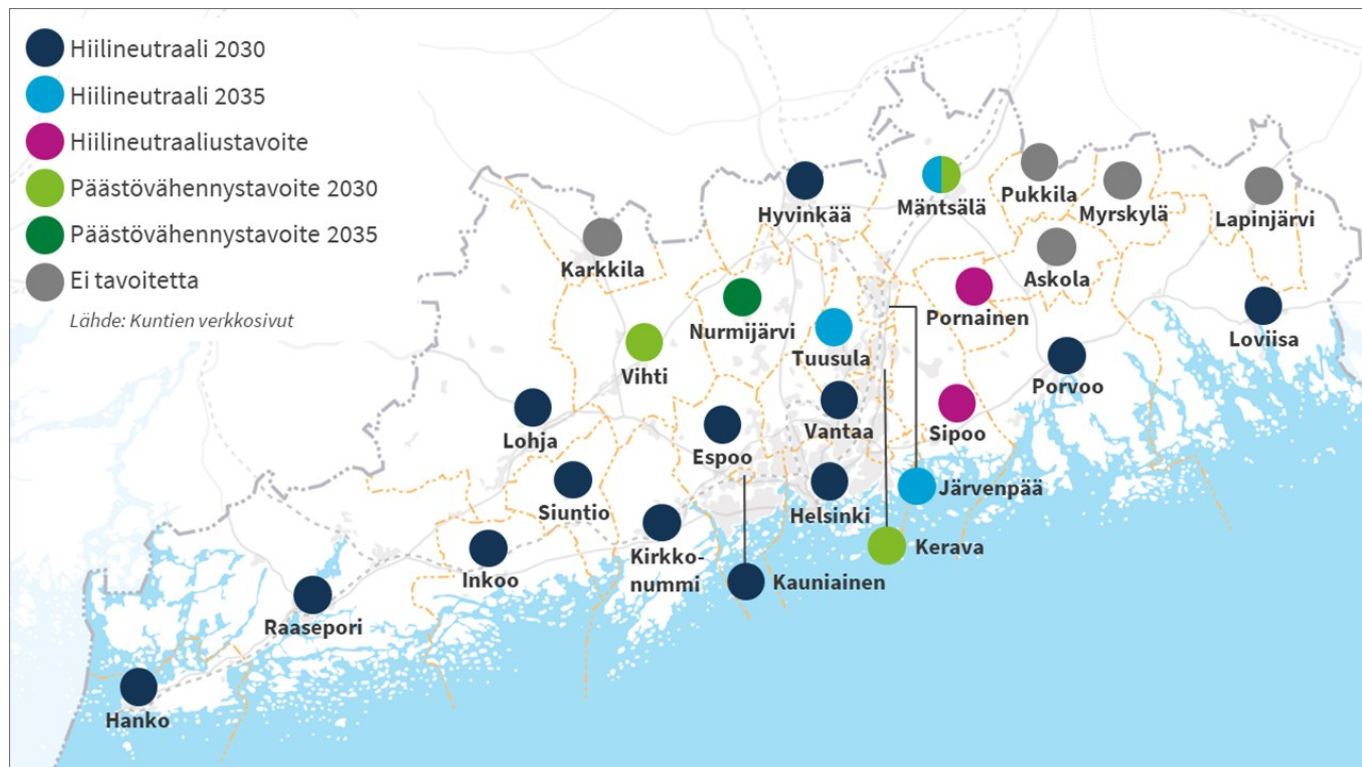

Kuva 7: Mäntsälän kunnan alueen tiloista vain vajaa 80 % on tehnyt ympäristösitoumuksen. Mäntsälän kunnan alueella tehtyjen ympäristösitoumusten määrä on lähes yhtä suuri kuin Nurmijärven ja Pornaisten kunnan alueen ympäristösitoumuksen tehneiden tilojen lukumäärä yhteensä.

Mäntsälässä on tavoitteena saavuttaa hiilineutraaliustavoitevuosi vuonna 2035. Myös muissa Uudenmaan kunnissa on asetettu hiilineutraaliustavoitteita sekä laadittu ilmasto-ohjelmia viime vuosina. Sipoon kunta on saavuttanut merkittäviä päästövähennyksiä energiatehokkuuden parantamisen ja uusiutuvan energian käytön lisäämisen kautta. Sipoon kunnan ilmastosuunnitelma on valmistunut vuonna 2024. Tuusulan kunta on panostanut voimakkaasti liikenteen päästöjen vähentämiseen ja energiatehokkuuteen. Tuusulan kunnan ilmastotoimenpiteiden ohjelma on päivitetty vuonna 2023. Nurmijärvi on edistänyt energiatehokkuutta ja uusiutuvan energian käyttöä erityisesti julkisissa rakennuksissa ja liikenteen osalta. Esimerkiksi julkisten rakennusten osalta Nurmijärvellä on linjattu, että tavoitteena on saada jokaiseen kunnan kiinteistöön ja toimipaikkaan oma ekotukihenkilönsä.

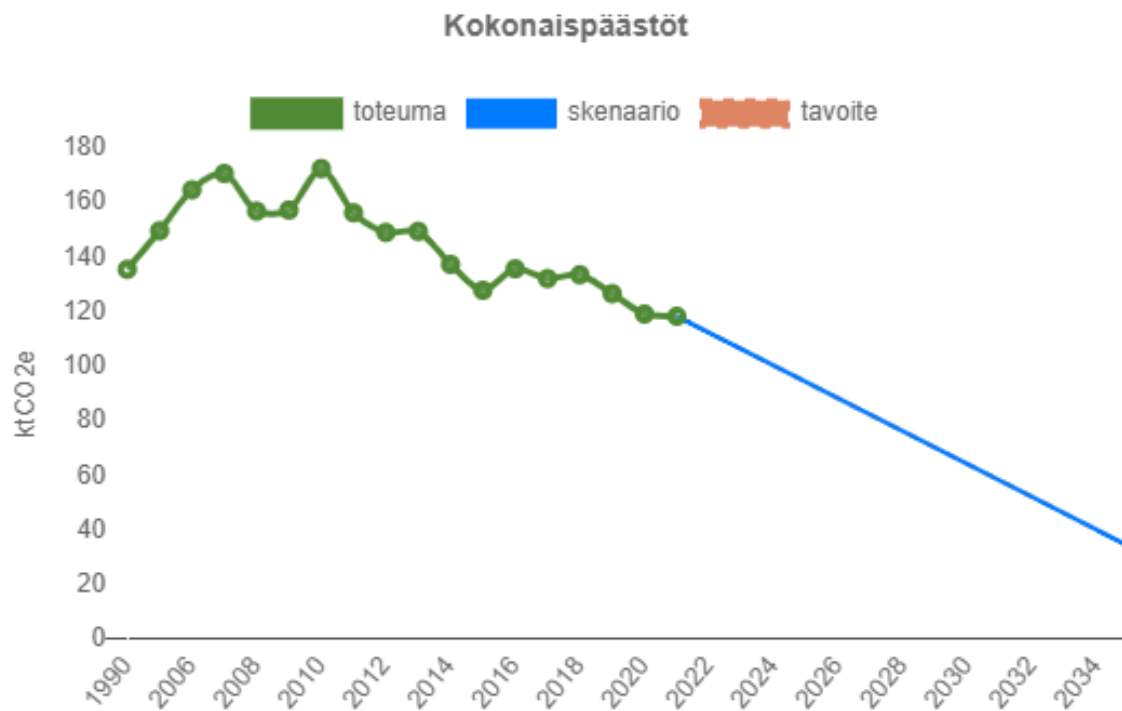
Mäntsälässä energiatehokkuus on parantunut ja uusiutuvan energian käyttö on lisääntynyt. Potentiaalia toimenpiteiden osalta on vielä hyödyntämättä.

Kuvassa 8 on osoitettu Uudenmaan maakunnan alueen kunnat ja kaupungit sekä näiden määrittämät ilmastosuunnitelmien hiilineutraalius- ja päästövähennystavoitteet.

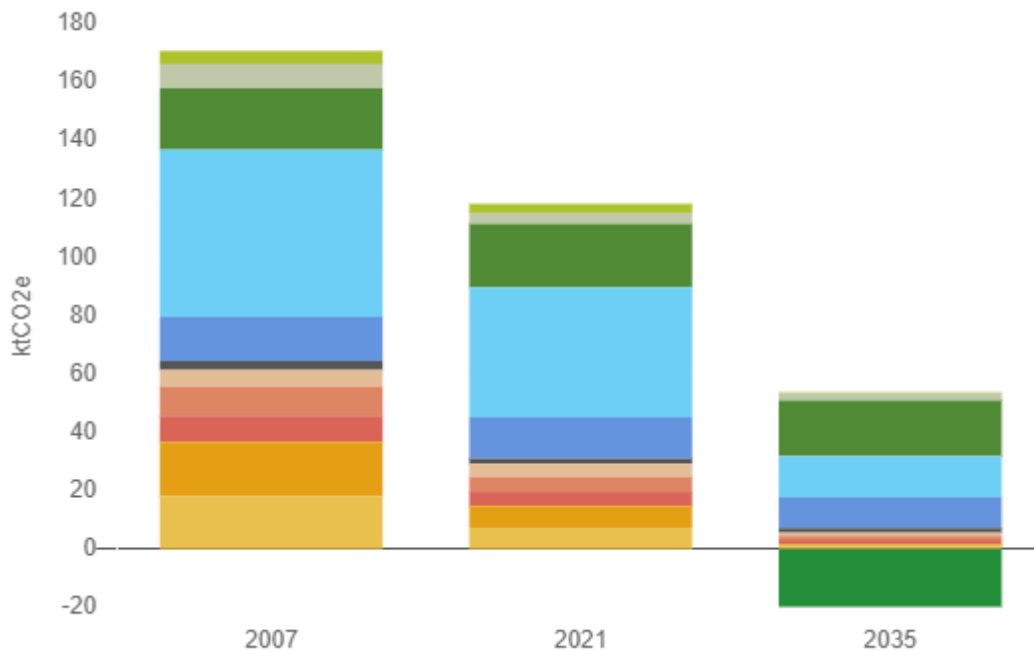

Kuva 8: Uudenmaan kuntien määrittämät ilmastotavoitteet. Kuvan tiedoista poiketen myös Myrskylän kunnassa on asetettu päästövähennystavoite vuoteen 2030 mennessä vuoden 2024 lopussa valmistuneessa ilmastosuunnitelmassa. (Uudenmaan liitto, 2025).

Hiilineutraalisuomi.fi-sivuston skenaariotyökalulla voi kokeilla erilaisten ilmastotoimenpiteiden vaikuttavuutta. Tämän raportin laadinnan yhteydessä on tarkasteltu, että mikäli Mäntsälän ilmastotoimenpiteiksi kirjattaisiin vastaavat toimenpiteet kuin Kaakkois-Suomen kuntien Haminan ja Kouvolan ilmastosuunnitelmissa, Mäntsälässä voitaisiin saavuttaa asetetut päästövähennystavoitteen (-80 ja saada kasvihuonekaasupäästöistä lisähyvityksiä. Skenaariotyön tulokset on esitetty seuraavan sivun kuvissa 9 ja 10. Valmistelussa havaittiin, että esitetyt toimenpiteet eivät kuitenkaan ole suoraan käyttöön otettavissa Mäntsälässä, koska olosuhteet ovat erilaisia eri seuduilla ja kunnissa eivätkä ole näin suoraan verrannollisia.

Kuva 9: Mäntsälän kunnan päästövähennysskenaario, mikäli toteutetaan Kouvolan ja Haminan ilmastosuunnitelmissa laaditut ilmastotoimenpiteet. Suomen ympäristökeskus, 2024.

Kuva 10: Mäntsälän kunnan päästövähennysskenaario, mikäli toteutetaan Kouvolan ja Haminan ilmastosuunnitelmissa laaditut ilmastotoimenpiteet. Suomen ympäristökeskus, 2024.

Mäntsälän kunnan asukkaiden kulutusperäiset päästöt koostuvat pääosin kotitalouksien kulutuksesta (82 %), kunnan hankinnoista (12 %) ja investoinneista (6 %). Kuntalaisten ja yritysten saaminen mukaan ilmastotoimiin on keskeistä päästöjen vähentämiseksi.

Asumisen, liikkumisen ja ruokavalintojen päästöihin kuka tahansa kuntalainen voi itse vaikuttaa.

Rakennusten lämmitystapamuutoksista ja energiaremonteista vastaavat kiinteistöjen omistajat.

Tieliikenteen päästöjen vähentämisessä korostuu sähköistymisen tarve.

Teollisuuden fossiilisten polttoaineiden käytön vähentäminen on yritysten vastuulla. Ulkopuolinen tuki voi olla tarpeen.

Mäntsälän kunnan hiilinielut koostuvat metsistä, viljelysmaista ja kosteikoista, jotka sitovat hiilidioksidia ilmakehästä. Maatalousmaiden hiilivaraston ylläpitäminen ja lisääminen on tärkeää ilmastomuutoksen hillitsemiseksi. Kansallisesti maatalouden kasvihuonekaasupäästöjenvähennystoimenpiteitä ovat muun muassa pysyvän nurmen säilyttäminen ja vesien suojelu. Mäntsälässä on Uudenmaan suurimmat metsä-aluevarannot, jotka toimivat merkittävinä hiilinieluinä. Tämä tulee ottaa huomioon tulevissa kasvihuonekaasujen päästölaskennassa kompensatioiden osalta.

Mäntsälän kunnan strategiana on panostaa energiatehokkuuteen, uusiutuvan energian käyttöön ja maankäytön suunnitteluun päästöjen minimoiminnin ja hiilen sitoutumisen maksimoimiseksi. Kunta pyrkii parantamaan ilmanlaatua ja vähentämään kasvihuonekaasupäästöjä, muun muassa ehdotusvaiheessa olevan kunnan strategisen yleiskaavan tavoitteena on tähdätä kestäväan ja resurssiviisaaseen Mäntsälään vuoteen 2050 mennessä Suomen ja EU:n ilmastotavoitteiden mukaisesti.

Mäntsälä on edistynyt ilmastotyössään, mutta vertailu muihin kuntiin osoittaa, että haasteita ja kehittämismahdollisuuksia on edelleen. Kunnalla on mahdollisuus saavuttaa omilla toimillaan vain noin 10 % ilmastotoimenpiteistä ja -tavoitteista. On tärkeää, että kunta toimii alueensa esimerkkinä ja innostajana sekä koordinoi oman alueensa toimijoiden ilmastotyöllä.

Positiivisena näkökulmana voidaan todeta, että Mäntsälä on jo saavuttanut merkittäviä päästövähennyksiä ja on hyvällä tiellä kohti hiilineutraaliustavoitettaan vuoteen 2035 mennessä.

Kunnan hallinnoimien kiinteistöjen energiatehokkuuteen ja lämmitysjärjestelmien uusimiseen on satsattu ja muun muassa Nivos Oy:n kaukolämpöverkko kattaa koko kirkonkylän keskustan asemakaava-alueella.

Yhteistyö ja parhaiden käytäntöjen jakaminen muiden kuntien kanssa voivat edelleen parantaa tuloksia.

3 Mäntsälän kunnan liikenne- ja ilmastosuunnitelma

Mäntsälän kunta on sitoutunut turvaamaan lasten, nuorten ja ympäristön tulevaisuuden. Tämä tarkoittaa alueen luontoarvojen, puhtaan ilmanlaadun, metsien hiilinielujen ja luonnon monimuotoisuuden säilyttämistä. Kunta tekee ilmastomuutosta ennaltaehkäisevää työtä ja panostaa kiertotalouteen, energiatehokkaisiin ratkaisuihin sekä yhteistyöhön eri toimijoiden kanssa.

Tulokselliseen ilmastotyöhön on tarkoitus sitouttaa ja innostaa laaja joukko paikallisia toimijoita, kuten teollisuuden ja elinkeinoelämän toimijoita, yrityksiä ja muita sidosryhmiä yhdessä valtion viranomaisten, tutkimuslaitosten ja kansalaisjärjestöjen kanssa. Yritysten mukaan saamiseksi kunta voi tarjota taloudellisia kannustimia, järjestää energiatehokkuuden parantamista ja kasvihuonekaasujen vähentämisen toimenpiteitä koskevia koulutuksia ja edistämällä ilmastoyhteistyötä. Kunnan ohjaamaan ilmastoyhteistyöhön tulee asettaa selkeitä ja konkreettisia tavoitteita ja toimia toimialuekohtaisesti.

Yrityksille ilmastotyön osoittaminen konkreettisilla teoilla ja luvuilla voi olla merkittävä kilpailukykyä edistävä tekijä tulevaisuuden yhteiskunnassa, jossa kuluttajat ja asiakkaat ovat entistä tietoisempia ja tarkempia valinnoissaan. Yrityksen tekemän ilmastotyön uskotaan parantavan ympäristötietoisempien työntekijöiden sitoutumista työnantajaansa, mutta konkreettisilla päästövähennystoimilla arvioidaan olevan myös merkittäviä kustannussäästöjä yritykselle.

Mäntsälän päätöksenteossa ja tulevissa ratkaisuissa tullaan panostamaan yhdyskuntarakenteen kestävytyteen ja energiatehokkuuden parantamiseen. Ajoneuvokannan käyttövoimien muutoksia ja kestävien kulkutapojen valintaa voidaan nopeuttaa kehittämällä etuisuuksia uusiutuvien energiamuotojen käyttäjille, asettaa kunnan omiin hankintaohjeisiin tarkennuksia sopimuskumppaneiden päästövähennyksistä tai kumppaneiden käyttämille ajoneuvoille ja työkoneille päästövähennyskriteereistä. Kuntalaisia voidaan ohjata kestävämpien kulkumuotojen pariin tuottamalla kunnan sisäisiä joukkoliikennepalveluita kuten kutsukyyti- tai asiointiliikennepalvelun, kunnallisen joukkoliikennejärjestelmän laajempaan kokonaisuutena sekä satsaamalla entistä enemmän kävelyn ja pyöräilyn infratoimenpiteisiin.

Energiatehokkuuden parantaminen rakennuksissa ja hiilinieluja koskevat toimenpiteet maankäytössä ovat merkittäviä kokonaisuuksia päästöjen vähentämistavoitteena. Biokaasun käytön lisääminen, öljylämmityksen vaihtaminen uusiutuviin energialähteisiin ja esimerkiksi viljelykasvityyppien vaihto maanviljelyssä ovat konkreettisia ja tärkeitä ilmastotoimenpiteitä. Kunnan tulee tukea ja kannustaa alueen erilaisia elinkeinonharjoittajia sekä yksittäisiä kuntalaisia ilmastotoimenpiteiden täytäntöönpanossa.

Energiatehokkuuden parantaminen on keskeinen osa ilmastotyötä ja se tarjoaa kiinteistön omistajille monia hyötyjä kustannussäästöjen osalta sekä voi edistää kilpailukykyä parantamista. Energiatehokkuussopimukset, energiakatselmuksot ja alueellinen energianeuvonta ovat keskeisiä keinoja kunnan rakennus- ja kiinteistökannan energiatehokkuuden edistämiseksi. Rakennusten energiatehokkuutta voidaan parantaa muun muassa tiukemmilla rakennusmääräyksillä ja energiatodistuksilla. Energiatehokkuusinvestoinnit voivat luoda alueelle uusia työpaikkoja ja vähentää tuontienergian tarvetta, mikä parantaa kansallista energiaomavaraisuutta.

Tulevaisuuden ilmastotyö vaatii jatkuvasti päivittyvää pitkän aikavälin suunnittelua sekä sitoutumista ja seurantaa.

Tämän liikenne- ja ilmastosuunnitelman hyväksymisen jälkeen toteutetaan kunnan henkilöstön toimesta ilmastotoimenpideohjelma, joiden avulla asetettuja ilmastotavoitteita tullaan edistämään. Työ on aloitettu keväällä 2025 ja laaditut toimenpiteet täsmentyvät ja päivittyvät valmisteluprosessissa. Sisältö julkaistaan kuntalaisille ja päätöksentekijöille avoimena tietorajapintana mantsala.ilmastopolku.fi -sivustolla.

Toimenpideohjelman toimenpiteitä määritellään kategorioittain sekä asiantuntija-arviona.

Esitettävät ilmastotoimenpiteet kategorisoidaan valmistelussa;

1. taakanjakosektoreittain,
2. toteutusaikatauluarvion ja henkilöstöresurssin,
3. kiireellisyysarvion ja -luokituksen,
4. kustannussäästöennusteen sekä
5. ilmastotoimenpiteille erikseen asetettavien mittareiden mukaisesti.

Kaikkia ilmastotoimenpiteitä ei voida suorittaa hetkessä vaan ne vaativat toteutuakseen riittävät taloudelliset ja henkilöstöresurssit. Resursoimalla henkilötöyvuosiin ja ilmastotyöhön organisaatiotasolla sekä ilmastotyön budjettiraamilla kunnan talousarviossa voidaan päästövähennystoimenpiteitä panna käytäntöön Mäntsälässä nopeallakin aikataululla

Ilmastotoimenpiteille määritellään mittarit ja aikatauluarviot niiden vaikutusten arvioinnin ja seuranta-välineeksi asiantuntija-arviona. Aikatauluraameilla sekä asetetuilla mittareilla niin viranhaltijoilla kuin päätöksentekijöilläkin on mahdollista tarkastella ilmastotyön etenemistä ja tehdyn työn vaikutuksia.

Valittuja ilmastotoimenpiteitä tulee tarkastella ja päivittää säännöllisesti.

- **Ilmastotoimenpiteiden koordinointia ja seuranta sisällytetään eri palvelualueiden johtoryhmien tehtäviksi.** Palvelualueiden johtoryhmillä on mahdollisuus ennakoida, resursoida ja ohjata tehtävien ilmastotoimenpiteiden toteutumista.
- **Ilmastotyön seurantaan perustetaan seurantaryhmä,** joka kokoontuu esimerkiksi puolivuositain tarkastelemaan ilmastotyön edistymistä sekä esittää ilmastotoimenpiteiden taloudellisen budjet-tiraamin vuosittain kunnan talousarviossa.

Ilmastotyön koordinoinnista vastaava seurantaryhmä voidaan koota tämän suunnitelman ohjausryhmän jäsenistä tai muista Mäntsälän työyhteisön tai tytäryhtiöiden edustajista. **Seurantaryhmä tukee ja auttaa palvelualueita ja vastuuviranhaltijoita ilmastotoimenpiteiden käynnistämisessä ja valmistelussa sekä tiedottaa kuntalaisille tehdystä ilmastotyöstä.**

Seurantaryhmän tehtävänä on raportoida ilmastotyöstä kunnan johtoryhmälle sekä kunnan-hallitukselle vuosittain esimerkiksi toiminta- ja vuosikertomuksen avulla. Raportointiajankohta voi olla esimerkiksi keväisin tehtävän HINKU- ja KETS-raportoinnin yhteydessä. Ilmastotoimien seurannassa hyödynnetään Syken päästötietopalvelua ja muita saatavilla olevia raportteja, kuten vuosittain julkaistavaa CO2-raporttia (**LIITE I**).

Ilmastotyötä tehdään vuorovaikuttaen ja yhteistyössä. Työhön pyritään innostamaan kunnan eri toimijoita ja sidosryhmiä. Viranhaltijatyössä toimenpiteet voidaan jaotella pienimmiksi tehtävä-kokonaisuuksiksi ja niille määritellään vastuutahot viranhaltijoista osastoittain. Yksittäisille tehtävillekin asetetaan sekä seuranta-aikataulu että mittarit työn tulosten seuraamiseksi.

Ilmastotoimenpiteet- ja tehtävät kerätään ArcGIS-Onlinen kyselytyökalun avulla.

Mäntsälän kunnan alueen elinkeinoelämän toimijoiden ja **muiden organisaatioiden ilmastotavoitteita voidaan kirjata mantsala.ilmastopolku.fi -sivustolle** kyseisen toimijan pyynnöstä, mutta niiden edistämismv vastuun ja seurannan tulee olla ko. organisaatioissa.

Valittuja ilmastotoimenpiteitä voidaan tarkastella ja täsmentää valtuustokausittain eli neljän vuoden välein. Valitut ilmastotoimenpiteet julkaistaan avoimena tietokantana mantsala.ilmastopolku.fi-sivustolla tai kunnan internetsivuilla kuntalaisille. Sivustolla esitellään ilmastotoimenpiteen toteutukseen liittyvät lisätiedot, kuten aikataulu ja seurantamittarit sekä toimenpiteeseen liittyvät erillistehtävät ja niiden vastuutahot.

Kestävä- ja turvallinen Mäntsälä 2035 -liikenne- ja ilmastosuunnitelman on tarkoitus olla työkalu kuntastrategian tavoitteisiin ja kunnan asettamiin päästövähennystavoitteisiin pääsemiseksi.

4 Lopuksi

Mäntsälän kunta on sitoutunut kunnianhimoisiin ilmastotavoitteisiin panostamalla yhdyskuntarakenteeseen ja maankäyttöön, rakennetun ympäristön energiatehokkuuteen ja uusiutuvan energian käyttöön maankäytön suunnitteluun päästöjen minimoinnin ja hiilen sitoutumisen maksimoimiseksi. Kunta pyrkii parantamaan ilmanlaatua ja vähentämään kasvihuonekaasupäästöjä myös liikenteen päästöjen vähentämiseksi toimimalla aktiivisesti yhteistyössä Uudenmaan ELY-keskuksen, Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen, Kiertokapulan, Traficomin, Väyläviraston, naapurikuntien sekä muiden viranomaistahojen ja sidosryhmien kanssa.

Ilmastotyö pohjimmaltaan tarkoittaa asenteiden ja arvojen kirkastamista sekä konkreettisia toimia alueen luontoarvojen, puhtaan ilmanlaadun, metsien hiilinielujen ja luonnon monimuotoisuuden säilyttämisen puolesta. Ilmastotyön tavoitteena on turvata mäntsäläläisten lasten, nuorten sekä lähi-luonnon ja ympäristön tulevaisuus takamaalla kestävän ja turvallisen Mäntsälä vuonna 2035.

Tärkeimmät nostot ilmastotyöstä:

- 1.** Yhteistyö eri toimijoiden kanssa on ehdotonta erityisesti Mäntsälän kunnan tieliikennepäästöjen vähentämiseksi. Tähän tarvitaan yhteinen tahtotila, toimiva yhteistyö valtion viranomaisten kanssa sekä riittäviä taloudellisia resursseja.
- 2.** Toimiva yhteistyö ja vuorovaikutus ovat pohja ja perusta kunnianhimoisten ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi. Kuntalaisten, alueen yritysten ja eri organisaatioiden toimijoiden tekemillä ratkaisuilla on merkittävä vaikutus Mäntsälän ilmastotavoitteisiin pääsemiseksi.
- 3.** Ilmastotyön odotetaan tuovan taloudellista hyötyä Mäntsälän kunnalle. Lisäksi ilmastotyön arvellaan olevan kunnalle merkittävä elinvoima-, vetovoima- ja pitovoimatekijä.

Lähteet

Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä (HSY). 2021. Selvitys pääkaupunkiseudun hiilinieluista ja -varastoista.

KUUMA-ilmastoryhmä. 2024. Keski-Uudenmaan strateginen ilmasto-ohjelma. Tausta-aineisto.

Maa- ja metsätalousministeriö. <https://mmm.fi/documents/1410837/12210688/Maatalouden+kasvihuonekaasup%C3%A4%C3%A4st%C3%B6jen+v%C3%A4hent%C3%A4minen.pdf/803f7936-7029-6521-2881-5c90e9b2ce15/Maatalouden+kasvihuonekaasup%C3%A4%C3%A4st%C3%B6jen+v%C3%A4hent%C3%A4minen.pdf?t=1639656889241>

MDI.2025. Sipoon ilmastosuunnitelma. Internetsivut. Viitattu 2.1.2025 Noudettu osoitteesta <https://www.mdi.fi/referenssit/sipoon-ilmastosuunnitelma/>

Myrskylän kunta. 2024. Kunnanvaltuuston esityslista 11.11.2024. Valtuusto 5–2024 § 21. Noudettu 26.2.2025 osoitteesta <https://myrskylä-julkaisu.triplancloud.fi/ktwebscr/files/show?doctype=3&docid=7981>

Nurmijärven kunta. 2024–1. Kunnan ilmastotyö etenee. Internetsivut. Noudettu 2.1.2025 osoitteesta <https://www.nurmijärvi.fi/blogi/kunnan-ilmastotyö-etenee/>

Nurmijärven kunta. 2024–2. Kunnan ilmastoteot. Internetsivut. Noudettu 2.1.2025 osoitteesta <https://www.nurmijärvi.fi/teemasivut/ilmastotyö/kunnan-ilmastoteot/>

Pietiläinen, Olli-Pekka. 2024. Kolumni. Suomi tarvitsee kuntien ja alueiden ilmastotyötä. Ympäristöministeriön Näkökulma-kirjoitus Valtioneuvoston internetsivuilta. Internetsivut. Noudettu 2.1.2025 osoitteesta <https://valtioneuvosto.fi/-/1410903/suomi-tarvitsee-kuntien-ja-alueiden-ilmastotyötä>

Ympäristöministeriö. 2025–1. Suomen kansallinen ilmastopolitiikka. Internetsivut. Noudettu 2.1.2025 osoitteesta <https://ym.fi/suomen-kansallinen-ilmastopolitiikka>

Ympäristöministeriö. 2025–2. Euroopan unionin ilmastopolitiikka. Internetsivut. Internetsivut. Noudettu 2.1.2025 osoitteesta <https://ym.fi/euroopan-unionin-ilmastopolitiikka>

Ympäristöministeriö. 2025–3. Kuntien ilmastoratkaisut -ohjelma. Internetsivut. Internetsivut. Noudettu 2.1.2025 osoitteesta <https://ym.fi/kuntien-ilmastoratkaisut-ohjelma>

Sipoon kunta. 2024. Kunnanvaltuuston pöytäkirja 9.12.2024 § 107. Noudettu 26.2.2025 osoitteesta sipoofi.oncloudos.com/kokous/2024793-4-45513.PDF

Sitowise, 2025. CO2-raportti Mäntsälä.

Suomen ympäristökeskus, Syke. 2022. Hiilineutraali Suomi -internetsivusto. Noudettu 23.9.2024 osoitteesta <https://www.hiilineutraalisuomi.fi/hinku/>

Suomen ympäristökeskus, Syke. 2025–1. Hiilineutraali Suomi -internetsivusto. Noudettu 2.1.2025 osoitteesta <https://hiilineutraalisuomi.fi/fi-FI/Canemure>

Suokem ympäristökeskus, Syke. 2025-1. Ympäristö.fi -internetsivusto. Noudettu 18.3.2025 osoitteesta <https://www.ymparisto.fi/fi/ilmasto-muutoksessa/kasvihuonekaasupaastojen-raportointi/f-kaasut-ja->

niiden-paastot

Tuusulan kunta. 2023. Tuusulasta hiilineutraali vuoteen 2035 mennessä – Ilmasto on kaikkien asia. Internetsivut. Noudettu 2.1.2025 osoitteesta https://www.tuusula.fi/tiedotepalsta/show.tmpl?sivu_id=1474&id=9779